

THUISKOMEN

Hans Bouma

Leefde ik maar als de bomen,

zo trouw, zo standvastig,
zo geworteld in de aarde,

zo zingend, zo verheven,
zo onder dak bij de hemel.

Leefde ik maar als de bomen,

zo reëel, zo onverdeeld,
zo duurzaam, zo voltooid,

was ik maar mens,
mens zoals het moet.

Wat mij onmiddellijk treft, elementair raakt in het werk van Anne-Marie van der Wilt: dat het mij heel natuurlijk in de ruimte van de schepping plaatst. Alle vervreemding valt van mij af, ik word weer Adam, mens van aarde en adem. Mens tussen de bomen, creaties van de derde dag – ik pas van de zesde en hoe mag ik in hun schaduw staan. De bomen, zo verheven als ze zijn, zo verheffend ook. Zeer hoog hebben ze mij. Boom van een mens mag ik zijn.

Adam word ik, weer Adam. Mens tussen de dieren. Vogels in mijn handen, gevleugelde woorden en vervoerd volg ik ze op hun vlucht. Het vers dat ik altijd al had willen schrijven.

De zo kleurrijke, volop creatuurlijke beeldspraak van Anne-Marie van der Wilt betekent voor mij: weer thuiskomen, weer opgenomen worden in het zinsverband van de schepping. Ik was wel erg ver van huis geraakt. Thuiskomen, ook en niet weinig thuiskomen in mijn eigen lichaam, de schepping die ik zelf gestalte geef. Ook bij mezelf was ik erg ver vandaan geraakt.

Adam, mens van aarde en adem. Adam, hij/zij uit de aarde genomen, is een soortnaam. Mens van altijd en overal. Elckerlyc. Thuis, heel verrassend kom ik ook thuis bij de mensen om mij heen. Medemensen die primair medeschepselen zijn. Net als bomen en dieren volop aarde- en ademgenoten. Hoe lieflijk, hoe creatuurlijk gaan zij hun gang. Veel, zeer veel hebben wij met elkaar gemeen. Over en weer herkenning en bevestiging. En niet te vergeten: viering. Hier zit een feest in.

Thuiskomen. Met dit woord is veel over het werk van Anne-Marie van der Wilt gezegd. Thuiskomen in de ruimte van de schepping en daarmee ook thuiskomen bij de Schepper. De Levende die in grote gulheid en creativiteit het leven, dus zichzelf, heeft meegedeeld aan deze planeet, aan ons, zijn mensen, aan alles wat existeert. De Levende die op een alleszins aardse wijze met ons te maken wil hebben.

Het werk van Anne-Marie van der Wilt geeft mij grond onder de voeten en een dak boven het hoofd. Zo wordt de wereld leefbaar. Wat deze kunstenares ons te zien geeft, is uiterst bevrijdend. Het doorbreekt het nog steeds dominerende antropocentrisme: de mens in het centrum en alles, heel de aarde, aan hem onderworpen, alleen van belang wanneer het zijn belang dient. Antropocentrisme – een obsessie, een ziekte waarvan onze cultuur, waarvan ook de theologie, maar niet genezen wil worden. De mens is de enige die rechten kan laten gelden. Dieren? Recheloos. Er kan van alles en nog wat met ze gebeuren en er gebeurt dan ook van alles en nog wat met ze. Triest dieptepunt: de bio-industrie die één lugubere doodsindustrie is. Al die dieren – iedere dag sterven en toch maar leven. Moreel hebben ze geen enkel gewicht. Hun enige gewicht hun slachtgewicht.

De zo zinnige kleurenwereld van Anne-Marie van der Wilt ervaar ik als een verademing. Zo kan het dus ook. Zo ruim, zo alles en allen omvattend. Ik kijk naar *Ode aan de schepping*. Rechts onderin de boog, de regenboog, de boog van Gods trouw aan zijn oeuvre (we lezen in Genesis 9 over Gods verbond met de aarde), staan mensenfiguren. Opvallend bescheiden, zoals het laatkomers ook past. Hoe kort zijn ze nog maar van de partij. Maar in al hun bescheidenheid hebben ze ook iets vorstelijks. Aan hen de taak, de hoge eer om de aarde te bewerken en te bewaren, om namen te geven, goede herders te zijn, een weldaad, een zegen voor alles wat uit Gods handen kwam. Die mensen, onderin de boog: zo klein als ze zijn, zo groot zijn ze ook. Bijna goddelijk zelfs, aldus Psalm 8. Ware koningen omdat ze ware knechten willen zijn. Heersen door te dienen.

Een volgende bladzijde in het boek van Anne-Marie: *Zonnelied*. Een visioen, een uiterst reëel visioen van leven en samenleven in de ruimte van de schepping, leven in zinsverband. ‘Het Zonnelied van Franciscus’, lees ik in een begeleidende tekst, ‘is een lied van verwondering over Gods goede schepping, en een lied van hoop dat wij en de natuur beter op elkaar afgestemd raken. Mij treft’, vervolgt ze, ‘dat het Zonnelied actueler is dan ooit. Dit lied der schepselen is een oproep aan ons om onze taak als rentmeester serieus te nemen. De mensheid is ver van haar taak afgedwaald. Ze is zichzelf als de maat van alle dingen gaan zien.’

Franciscus van Assisi ervaart de wereld rondom op een mystieke wijze als een luisterrijke manifestatie van God de Schepper en dat heeft ethische consequenties voor hem: alles wat leeft, bejegt hij met oneindig veel liefde en zorg. Mystiek en ethiek gaan bij Franciscus hand in hand, evenals bij Albert Schweitzer die we als een moderne Franciscus mogen beschouwen. Zijn mystieke ervaring: ‘Ik ben leven dat leven wil te midden van leven dat leven wil’, voert hem naar de ethiek van eerbied voor het leven.

‘Wie weet’, schrijft Anne-Marie van der Wilt, ‘kunnen wij ons, net als Franciscus, onder één noemer laten brengen met onze medeschepselen, waardoor we het lied van respect en eerbied voor de schepping gaande kunnen houden!’

In het jaar dat Anne-Marie haar glasmosaïek op hout *Zonnelied* maakte, in 2009, schreef ik voor mijn vrouw het gedicht *Mens ben je hier*. Anne-Marie doet in kleuren en vormen, ik doe in woorden. Spiritueel delen we veel met elkaar. Om mijn waardering voor haar werk en mijn dankbaarheid voor haar boek te onderstrepen, besluit ik nu met het genoemde gedicht.

Jij,
mens tussen de bomen,
mens tussen de dieren,

jij mens zo aards
mens zo ademend,

hoe stralend
kom je aan het licht.

Jij aarde van mijn aarde,
leven van mijn leven,

mens zo herkenbaar,
zo begroetbaar,
mens zo beminbaar,

woon bij mij,
droom met mij –

brood voor ons,
wijn voor ons,

mens ben je hier,
mens met lichaam en ziel.

Uitgesproken bij de overhandiging van het eerste exemplaar van *Zin-in-Kleur* van Anne-Marie van der Wilt, zaterdag 1 juni 2013 in de Ontmoetingskerk te Zevenhuizen.